Št. 3. V Trstu, v sredo 10. januvarja 1883. Tečaj VIII.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč«.

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako **sredo** in **saboto** o poludne. Cena za vse leto je **6** gld., za polu leta **3** gld., za četrt leta **1** gld. **50** kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravništvu in v trafikah v **Trstu** po **5** kr., v **Gorici** in v **Ajdovščini** po **6** kr. — *Naročnine*, reklamacije in inserate prejema **Opravništvo »via Zonta 5«.**

Vsi *dopisi* se pošiljajo **Uredništvu »via Torrente«** Nuova tipografija; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — *Inserati* (razne vrste naznanila in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Slovenske šole v Trstu.

Narodi so, ki se dajo bolje omikati, ki so bolje omikani, z duševno kulturo oplemenjeni, a plemenitejših narodov ni. Vsi so enakomerno za svobodo odločeni.
Humboldt.

Skoro največi nemški učenjak in mož, ki je globoko študiral vse narode sveta, pisal je uže davno one sestavke, in pa prav zato, ker jih je pisal mož, ki ima za nemško učenost skoro največ zaslug, prav zato moramo na oni stavek pred vsem opozoriti naše Velikonemce, ki vedno radi govoré o inferijornih narodih in so proglasili načelo, da v Avstriji ni mogoče napredovati, ako se vsi v njej živeči nenemški narodi ne ponemčijo. Ali ti gospodje so vzeli to načelo, ki se ne ujema ne sè svobodo in tudi ne sè zgodovino človečanstva, iz srednjeveške šaralnice (Rumpelkammer), akoprem oni vedno srednji vek imenujejo vek človeške sužnosti in temote, in iz tega se zopet vidi, kam in v kake labirinte pripelje samopridnost in sofizem človeka.

V starih časih so res mislili, da se imajo po šolah učiti le otroci viših stanov; ljudstvo sploh pa naj ostane nevedno. Ali časi so se močno spremenili, svet je začel v novejšem času hitro napredovati v vseh strokah, zato pa zdaj velja načelo, da se ima poduk kolikor mogoče hitro širiti v vse človeške kroge. Kolikor mogoče naj se zdaj vsak uči razen vere tudi pisati, čitati in računiti, naj se uči svojega materinega jezika in naj se nauči prav misliti, ker pravilno mišljenje je temelj nadaljnega poduka. Ta daljni poduk pa postaje z napredkom vedno raznovrstniši, tako sicer, da denes ne zadoščujejo, kakor v poprjšnjih časih, le gimnazije, temuč denes imamo tudi uže razne strokovnjaške šole, mej katerimi so posebno važne kmetijske in obrtnijske šole. Ker pa je potrebno, da se poduk kolikor mogoče razširi v ves narod (v Avstriji v vse narode) zato je očito samo ob sebi, da mora podučni jezik biti oni, kateri govori dotični narod, kajti le tako je mogoče učencem v višjih šolah temeljito, hitro in lehko naučiti se teških predmetov in dobro napredovati. Mi nismo sicer proti učenju tudi nemščine, ki je državni jezik, ali glavne materije se morajo tudi v višjih šolah učiti, vendar le v jeziku naroda. Kedor drugače trdi, noče občne omike, on je neprijatelj narodov in države, katera ne more močna biti, če so državljani, v Avstriji razni njeni narodi, nevedni, ubogi, nemarni in če se počasi, ali celo napačno razvijajo, kajti kakor čuti ves život, kadar boleha le en ud telesa, tako trpi vsa država, če je en njen del zanemarjen ter se ne razvija enakomerno z drugimi deli. Mnogo oportuncev ugovarja, da sta nam nemški, oziroma italijanski jezik potrebna. To mi sami znamo, ali tudi to vemo, da za kolikor so nam tuji jeziki potrebni, to sami lehko najboljše razsodimo. Sedanja sistema pa dela na to, da nam vse naše takozvane inteligentnejše stanove potujči, kajti akopram mnogo naših uradnikov, odvetnikov itd. govori tudi slovensko, pri vsem tem mislijo vse nemško ali italijansko in večinoma stvari ne jemljejo tako ozbiljno, kakor je ona vredna, manjka jim čestokrat tudi pravega narodnjaštva, kar je naravno, ker v šolah so se sicer učili tuji slovenščine za silo, toda šola jim je le v redkih slučajih tudi vcepila spoštovanje in pravo ljubezen do materinega jezika. V takozvanej boljšej družbi se še vedno sliši mnogo tujščine, posebno, ako se nahaja kak Italijan ali Nemec v družbi. Tako se vrtimo vedno v kolobarju in tako se uleče greh nadalje zoper narodnost. Puhlo je tudi to, da ne moremo mi Slovenci daleč po svetu, ako ne znamo nemščine in italijanščine. Kolikor naših mladeničev študira, skoraj vsi ti se lehko doma preskrbé, vsaj imamo mej nami vse polno tujih uradnikov, odvetnikov itd., zakaj ne bi se ta mesta z domačimi napolnila. In ako bi mi Slovenci ščasoma tudi v resnici imeli odveč inteligencije, ali jo bomo morda oddajali na Italijansko ali celo na Nemško, kder je imajo uže tako dosti in v takej meri, da jo morejo oddajati brez škode? Menimo, da polje za našo doma nepreskrbeno inteligencijo je pač v južnih slovanskih deželah; tam pa se more pač na podlagi slovenskega jezika napredovati, nikoli pa ne na podlagi nemščine, ali italijanščine.

Kakor rečeno, naša mladina naj se uči nemščine, kolikor jej ta utegne služiti v javnem živenju, toda namen šole naj ne bode nemški jezik, ampak veda, katera pa se najlažje doseže po materinem jeziku. Naši nižji stanovi pa se v mestih še prehitro nauče tujih jezikov brez posebnih šol. To velja v obče o šolah.

A mi Slovenci v Trstu in okolici imamo v tem obziru še posebne težnje. Tukaj so delale od nekdaj vse državne in deželne moči na to, da se naš narod poitalijanči, Italijani sami pravijo šolam, katere vedno bolj pomikajo na skrajne periferije mesta, da so njih prave trdnjave Italijanstva proti Slovanstvu, in to so res, ker te šole nam odgojevajo na tisoče renegatov, ki denes po Trstu oberdankujejo. Žalostna resnica za nas Slovence, a tudi za Avstrijo. Germanizaciji še ne bi se bilo toliko čuditi; a da vlada dopušča poitalijančevanje zarad 200.000 Italijanov, to je pač tako nerazumljivo, da je treba le šovinistov, ki vidijo skoz zid, za razvozlanje te uganjke. Šola je res trdnjava, s katero se morejo podjarmiti mirnim potem narodi. A v denašnjem veku so takošnje trdnjave pravi atentati, katerih si ne sme in ne more pustiti zidati noben narod. Mi tržaški Slovenci moramo proti takim atentatom ostro protestovati in to smo storili 6. t. m. v občnem zboru društva »Edinosti«. Sklenoli smo prošnjo na mestno svetovalstvo, v katerej zahtevamo za zdaj vsaj eno slovensko ljudsko šolo in en slovenski otročji vrt — zahteve, ki so več, nego opravičene in katere ne bi smel odbiti mestni zbor, ako je res liberalen, kakor hočete biti obe v njem sedeči stranki. V to prošnjo smo vzeli tudi nekoliko poduka v nemščini, a to samo do tistega časa, dokler nam ne preustroje na Primorskem tudi srednje šole na podlagi enakopravnosti.

Dotična prošnja se glasi:

Slavno mestno svetovalstvo!

Gledé tega, da je vendar uže čas, da obvelja tudi v Trstu enakopravnost, katera je po §. 19. temeljnega zakona zagotovljena vsem avstrijskim narodom; — glede tega, da imajo tudi naši slovenski otroci pravico do omike in napredka, kateri pa po pedagogičnih načelih in tudi po priznanju mestnega zbora samega niste dosegljivi nego na podlagi materinega jezika; — gledé tega, da smo mi Slovenci po naravi in *postavi* priznana druga narodnost v tej deželi, tako sicer, da nam po naravnej in tudi *državnej* postavi ne more in ne sme nihče tukaj kratiti narodnih naših pravic; — gledé tega, da tudi tržaški magistrat, ki v tem obziru gotovo ni Slovencem pristransk, priznava v svojej lanskej šolskej statistiki, da obiskuje 250 slovenskih otrok italijanske mestne ljudske šole in da je po izkazu vladne meščanske nemške šole tudi tam vpisanih 178 otrok slovenskih roditeljev in da v resnici utegne biti v Trstu tudi 700 do 800 za šolo zrelih slovenskih otrok, katerih pa je mnogo vpisanih mej Italijane; — glede tega, da je torej število slovenskih za šolo godnih otrok toliko, da bi Slovenci v Trstu mogli terjati po določbah šolske postave in osobito po §. 11 šolske postave od 14 maja 1869 najmanj 10 učiteljev, torej najmanj 2 šoli v mestu samem brez okolice, in poslednjič gledé tega, da ni ni času, ni svobodi primerno, da se v Trstu Slovencem preprečuje pot do omike v lastnem jeziku in jim tako jemlje to, kar ima vsak narod najdražjega in kar more človeka najbolj blažiti ter navduševati v pravem pomenu za korist in blagost svoje domovine; glede vsega tega prosi v dan 6. januvarja t. l. zbrani občni zbor političnega društva »Edinosti« in prosijo podpisani roditelji slavno mestno svetovalstvo to le:

1) Mestni zbor naj postavno sklene, da se napravi v ulici Corsia Stadion, ali v tamošnjej bližini ena slovenska ljudska šola, urejena po določbah za ljudske šole. Ker pa zbor ne zahteva, da bi se v tej šoli učilo samo slovensko, ampak je prepričan, da je slovenskim otrokom potreben tudi državni nemški, nič manj tudi drugi deželni italijanski jezik, ne bi imeli nič proti temu, da se otroci, kadar se uže enkrat naučé dobro pisati, brati in računiti v materinem jeziku, morda s 3. razredom počenši podučujejo tudi v nemščini in to posebno zarad tega, ker tega jezika potrebujejo oni, ki hočejo obiskovati srednje šole, in morda s 5. razredom počenši nekoliko tudi v italijanščini in se potem tudi v teh obeh jezikih nadaljuje do končanja postavne šolske dobe; a pri vsem tem naj bi se temeljne in glavne materije učile v vseh razredih v slovenskem jeziku.

2) Pri Sv. Jakopu, kder je največ slovenskih otrok, ustanovi naj se za zdaj takozvani (ljudski) otročji vrt, v katerem se ima občevati z otroci izključljivo le v slovenskem jeziku.

3) Slavno mestno svetovalstvo naj preudari, ako bi bilo primerno in mogoče v uže obstoječih italijanskih ljudskih šolah pri Sv. Jakopu, v Ferieri, na Belvederju in v šoli, lansko leto na novo sezidanej v Corsia Giulia, podučevati tudi nekoliko ur na teden slovenščino, to je samo otroke slovenskih roditeljev in te zadnje primorati, da obiskujejo dotične ure, ker gotovo je, da vsi slovenski otroci ne bi mogli obiskovati slovenske šole, za katero se prosi pod 2) in da bi mnogi bili tudi potem še primorani obiskavati omenjene šole na skrajnih periferijah mesta.

Ako sl. zbor vidi potrebo, da se deca v čisto slovenskej okolici uči po par ur na teden italijanščine, bilo bi torej tudi po vsem pravično, da se v nekaterih mestnih šolah uvede nekoliko ur na teden prepotrebna slovenščina vsaj za Slovence.

Občni zbor Edinosti, oziroma podpisani roditelji pričakujejo od sl. mestnega zbora, da te pravične prošnje ugodno reši in tako stori prvi korak za trajno dobre in prijateljske razmere mej dvema narodoma, katerima je usojeno, da morata živeti skupaj v enej deželi.

V Trstu, 6. januvarja 1883.

Te prošnje ne podpiše le predsedništvo društva »Edinosti«, temuč pošiljali jo bomo do slovenskih roditeljev po vsem mestu, da jo bodo podpisovali, ker še le s tem zadobi svojo pravno podlago v zmislu šolske postave. Priporočamo torej vsem slovenskim roditeljem, da jo podpišejo brez bojazni, ker za pravično stvar se ni treba bati, in sedanja bolj pravična državna vlada nam ne odreče svoje podpore, posebno ako se naši poslanci potegnejo za nas, kar tudi storé brezdvomno. Slovenci v Trstu, na delo, na ozbiljno delo!

Politično društvo „Edinost" za Primorsko.

Poročilo obravnav občnega zbora pol. društva »Edinosti«, 6. januvarja 1883.

Predseduje načelnik, državni poslanec *J. Nabergoj*, zapisuje tajnik *Dolinar*, vlado zastopa višji komisar *pl. Vidic*, nazočih okoli 70 udov.

Gosp. Nabergoj pozdravi zbrano občinstvo v jedernatem govoru, razloži napredek naroda, opominja družabnike k slogi in edinosti ter izreče željo, da bi političnо društvo »Edinost« moglo šteti še več udov, in upa, da se gotovo pomnoži. Naglaša, da je naš narod vedno lojalen in udan cesarju in dinastiji, pretakal je kri v bojih, da je zvestoba Slovencev neomahljiva, ter povabi zbor, da zakliče trikratni »živio« presvetlemu cesarju Fran Josipu. Gromoviti trikratni »živio« je odmeval po dvorani. Potem predstavi vladnega komisarja in odpre občni zbor.

Druga točka tajnikovo poročilo. Tajnik Dolinar poroča o društvenem delovanji, iz katerega navajamo ob kratkem te le črtice: Društvo je nastopilo svoje 9 leto, imelo je minolo leto 3 občne zbore, 15 odborovih sej, 8 volilnih shodov po tržaškej okolici in v Trstu vsled volitve v državni in mestni zbor. Postavilo je kamenit spomenik sredi vasi Doline v Istri, v spomin tamošnjega taborja, odposlalo resolucijo ministerstvu, sprejeto 1. novembra 1880 pri občnem zboru v Sežani. Priredilo je veliko ljudsko veselico v gledališču »Politeama«. Pri dohodu cesarske obitelji v Trst je priredilo slovesen navdušen sprejem od kolodvora do namestništva z vsemi slovanskimi društvi s zastavami, napravilo razsvitljavo po okolici, ognje po hribih, pomorski izlet z plamenicami in umeteljnimi ognji pod grad Miramar, napravilo tam podoknico, pri katerej je nad 150 pevcev pelo. Praznovalo je z slovesno sv. mašo god slovanskih apostolov Sv. Cirila i Metoda, kakor tudi 500 letnico združenja Trsta s habsburško hišo z slovesno sv. mašo pri sv. Ivanu z udeležbo vseh slovanskih društev itd.

Tretja točka: poročilo denarničarja. G. Sterle je predlagal, da se mora društvo reorganizirati, in sicer tako, da bode v vsakem kraju zaupen član odbora ali njegov namestnik pobiral denar od udov in ga vsako četrt leta denarničarju izročeval. Denarja (kapitala) ima društvo gld. 350, z obrestmi blizo gld. 370.

V 4. točki, pomnoženje deželnih poslancev, oziroma mestnih svetovalcev v tržažkej okolici, govoril je g. podpredsednik Dolenec, navedel je krivice, ki se našemu narodu godé s tem, da ima tržaška okolica v primeri ljudstva in davkov le 6 poslancev, da bi jih morala 14 imeti. Navedel je nadalje dopis c. k. namestništva od leta 1865, iz katerega se vidi, da je uže takrat v deželnem zboru enak predlog na dnevnem redu bil, pa se toliko časa zavlačeval, da je popolnoma zginol. Potem prečita v tem smislu resolucijo.

Gosp. Nadlišek, deželni poslanec, podpira resolucijo, pri glasovanji je bila soglasno sprejeta.

O 5. točki, vpeljava slovenskega jezika v nekaterih mestnih šolah, osnova ene slovenske šole v mestu

in otročjega vrta pri sv. Jakobu, zopet je g. podpredsednik Dolenec natanko razložil potrebo take šole.

Gosp. Jurij Gerdol stavi predlog, naj bi se nemščina opustila in naj samo italijanščina kot predmet ostane.

Gosp. Dolenec pojasne, da je zato odbor sprejel nemščino, da učenci lehko vstopajo v srednje šole, v katerih se zahteva znanje nemškega jezika in bi tako več naših mladeničev obiskovalo srednje šole in ker so tudi Italijani vpeljali v ljudske šole po par ur na teden nemščine. Gerdolov predlog ostane pri glasovanju v manjšini in bil je Dolenčev z veliko večino sprejet. (Resolucijo in peticijo priobčujemo na drugem mestu.)

(Konec prihodnjič.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

O štedilnej komisiji, iz katere se je doslej še jako malo slišalo, poroča se, da je določila prostejšo vredbo finančnih oblastnij. — Mi smo tudi tega prepričanja, da bi se pri financi dalo morebiti največ prišteditи; mnogo je zelo zarujavelega, kar provzročuje državi le troške, ljudstvu pa sitnosti. — Pa tudi pri druzih oblastnijah bi trebalo marsikaj počistiti in predrugačiti; odpraviti bi trebalo one po protekciji v višje službe dospele uradnike, ki svojemu poslu niso zmožni ter iščejo svojih zaslug — o demoraliziranju nižjih uradnikov.

Dunajski mestni svět se je 2. t. m. kakor nekdanji Abderitje, nesmrtno blamiral v sramoto in škodo vsem Dunajčanom. Znano je, da je na Dunaji mnogo več Čehov, nego ima Trst prebivalcev. Vsled tgea so se Čehi prizadevali, da bi se jim vsaj ena zasobna ljudska šola na lastne troške dovolila, a ta pravična prošnja, ki je tudi v ustavnih zakonih vtemeljena, odbila se jim je povsod; nazadnje pa je naučno ministerstvo izreklo, da proti češkej šoli ni nobenega zakonitega zadržka. To pa je zaslepele mestne očete zelo razdražilo, da so v javnej seji sklenoli: naj se vladi izreče »*najglobejše obžalovanje*«, da je dala v šolskih zakonih »*neopravičeno*«! dovoljenje za češko zasobno šolo; naj se zoper razsodbo naučnega ministerstva protestira in mestnemu županu naloži, naj on vse pripomočke porabi, da se razsodba naučnega ministerstva uniči! — To je sklep, ki dela veliko sramoto in veliko škodo dunajskemu mestu; zastop prestolnega mesta velike države raznojezičnih narodov nema toliko razuma, da ne bi žalil največjega naroda v državi! Je li to slepota, je li mržnja? Oboje mora biti! Vsak pošten in razumen Dunajčan si mora v očigled tega sklepa lice zakriti.

Koroški deželni zbor ne bo sklican izvenredno. Koroški deželni odbor je sklicanje priporočil vladi, a ona tega nasveta zarad državnozborskega zasedanja ni mogla priporočiti na Najvišjem mestu, skrbela pa bode po drugej poti, da se pomore po povodnji poškodovanim in pričelo dela za obrambo prihodnjih poplavov.

Vnanje dežele.

Da napadi na avstrijskega poslanca pri Vatikanu izvirajo iz politične strasti, to je preočito, pa naj italijanska vlada te stvari še tako lepša. Rigattieri, ki je štirikrat ustrelil v poslančevo palačo, odgovoril je na sodnikovo prašanje, zakaj je to storil, da je hotel proti Avstriji protestirati. — Da avstrijska vlada ne more trpeti tacega počenjanja, to je jasno, ker bi se sicer odpovedala mejnarodnih pravic, katere se tudi manjšim državam ne smejo kratiti. Če italijanska vlada nema toliko moči, da bi mogla varovati te pravice, naj odstopi, ker svojemu poklicu ni zmožna. V vsakej izobraženej državi je poslančeva osoba nedotakljiva, le v Italiji se dela, kakor mej divjaki!

Oberdankovanja v Italiji še ni konec; v nedeljo so hoteli študentje v Rimu odkriti Oberdankovo doprsno podobo, a policija jim je vzela podobo i nekoliko razburjencev zaprla. V mestu Rimini pa so hoteli avstrijskega konzula grb zažgati, a policija je ubranila.

Mej Italijo in Turčijo je vstal razpor, kateri je provzročil italijanski konzul v Tripolisu. Šel je na lov in ko je hotel iti skoz vrata v trdnjavi, ustavili so ga ter zahtevali dovolilnico, brez katere nobeden ne sme skoz vrata. Ker je pa dovolnico doma pozabil, zato so ga zavrnoli; konzul pa je stražnika z bičem tepel; zarad tega zahteva turška vlada zadoščenja.

Bolgarska vlada ustanovi poseben diplomatičen zastop v Petroburgu, da se okrepijo prijateljske vezi mej osvoboditelji in osvobojenci in konec stori neresničnim poročilom, katera so mnogokrat v Petroburg dohajala iz slabega namena, da bi na ruskem dvoru nezaupanje do Bolgarske vzbujala.

Gambetti za pogrebom je šlo polu milijona ljudí, na krsto pa so mu položili 6038 vencev.

Bismarku je Gambettina smrt kamen od srca odvalila, zato je začel plašč zopet drugače obračati; Gambetta še ni bil pokopan in uže so začeli hliniti se njegovi časnikarski trobentači narodnej stranki na Ruskem, onej stranki, na katero so do zdaj ognjeni srd bljuvali. Ce to ni lisičje varanje, potem preti Avstriji velika nevarnost; mi vsaj Nemčiji ne verujemo nič, timemus Germaniam et dena ferrentem; naravni zavezniki Avstriji so Rusi in Francozi, s temi zvezanej Avstriji se ni od nobene strani nič bati ter ima poleg tega še to veliko dobro, da se v notranjem lahko svobodno i naravno razvija, vsaka druga zveza, vzlasti z Nemčijo, pa vpliva na enostranski razvoj notranjih zadev.

V Parizu je 5. t. m. nanagloma umrl *general Chanzy*, imenovan Gambetin meč. On edini se je v nemško-francoskej vojni leta 1870 proslavil. Ko so bili ujeti uže vojskovodje in večjidel Napoleonove armade ter so Nemci uže stali pred Parizom, prevzel je poveljstvo one vojske, katero je narodna vlada v Toursu na noge spravila ter 1. decembra v bitvi pri Viliesionu Nemce potolkel, in kedo vé, kako bi se bila končala nemško-francoska vojna, da je imel vrhovni vojskovodja general Aurelles de Paladine več poguma.

V Ateksandriji so se 5. t. m. spopadli evropski in turški stražniki tako, da je bilo več usmrtenih in hudo ranjenih. Povzročili so ta razboj pijani turški stražniki.

Dopisi.

Iz tržaške okolice. 7. januvarja.

(*Smrdokavrino dejanje. — Duhoven narodnjak. — Učitej Bonin. — Gosenice i njih zalega. — Pijanci*).

»Cittadino« od nedelje bere levite gospodom Progressove stranke nje kandidatu E. Rascovich-u. Kakova ptica je C. Raskovich, jako dobro vemo. Vsak zavedni patrijot in Avstrijan se gotovo temu imenu ogne, kakor strupenemu gadu. Ako bi hoteli tržaški zrak nekoliko očistiti gnjilega iredentizma, prav tega — ića bi trebalo pognati tja v Kalabrijo mej piferare in mafijoze. Bodi si kakor hoče — mi se čudom čudimo le Citadinu, da se je v tako borno malo mesecih spremenil — da se je iz prejšnjega progresista izobrazil v tako občudovanja vrednega patrijota. Ali se ne pravi to, svoje gnjezdo zakladati lastnim blatom liki smrdokavra? Kaj vse denar na svetu premore!

Na tiskanej poli čestitih gospodov podpornikov z naslovom: Elenco Generale dei P. T. Signori che contribufrono a benefizio della Pia Casa dei Poveri per essere esonerati da visite e dall' invio dei viglietti d' augurio pel capo d' anno 1883 con viglietto da fiorini due — nahajamo dobro polovico slovenskih priimkov gg. bogatinov, trgovcev, uradnikov i. t. d. Vsa ta slovenska imena pa so pokvarjena. Le *eno samo* in sicer č. g. nekdanjega pomočnika v mestnej bolnici pravilno je slovenski zapisano.

I ta preredka ptica, ki se ne sramuje svoje narodne barve, ampak jo očito pred svetom nosi — imenuje se: Jos, Omers, duhovni pomočnik pri sv. Jakopu.

Kakor slišimo, prizadeva se učitelj Bonin zopet za Rojan, češ, da šentivanski zrak ne ugaja nekemu udu njegove obitelji. Mi pa sodimo, da njemu ne more ugajati, i to smo znali še pred letom — da šentivanski zrak njemu, ki je Istran, ne godi! Mož nam ni hotel verovati, zdaj je pa sam prepričan, da je res tako.

Sedaj pa skočimo raz Bonina na gosenice. Po okolici se letos na skrajnih vršičih sadonosnih dreves opaža vse polno belih mešičkov, človeku se katero drevo od daleč kaže, kakor bi bilo v cvetju. Da se v mešičkih nahaja brez števila jajčič, tega mi ni treba praviti, ko vedo celó lepo pisane seničice i druge drobne ptičiče. Naši ljudje se zanašajo na budo zimo, — pa bo konec gosenic. A to ni tako, dragi moji! Mati narava skrbí za vse enako, ona ne dela nobenega razločka mej človekom i živaljo. Ona je tako preskrbela, da tudi jajčica, nahajajoča se vrhu dreves, od ledenega severja škode ne trpé. V prečudnih odejah povita se ohrani do spomladnih dni, v katerih se izleže na tisoče škodljive zalege, katera v malo dneh mlado drevesno perje do dobrega požrè. Tako zalego je treba pokončavati. V lepem vremenu naj se z mešički prepreženi vršiči odlomé i na ogenj vržejo. In tako se ni bati vam goseničnega vstajenja. — Štacunar I. Š. v Škorklji v rojanskej fari si je v pijanosti v noči 6. t. m. nogo zdrobil. Mi bi svetovali pijancem nekoliko več zmernosti pri litrih. Naj si zapomnijo, da vol, osel ne pijeta nad mero. Naj si raje prištedijo par krajcarjev za stare dni in za čas, ko dela ni. Naj se ne opivajo, razsajajo, preklinjajo, razbijajo i vsakovrstnih hudih del počenjajo, češ, zdaj sem pijan, meni je prosto »far el spacamontagne«, rekel bi Tržačan. V mestu je prepovedano po ulicah razsajati, tako bi moralo biti tudi v okolici.

Gorica, 6. januarja.

—a. Mimo v nekako konservativnem duhu vredovanega »L' Eco del Litorale« izhaja v našem mestu, pričenši z novim letom v italijanskem jeziku »*Corriere di Gorizia*« in sicer po dvakrat na teden v Paternollijevej tiskarni, vredništvom necega Bensa in močnim uplivom hebrejskega naroda, ki ne more pozabiti, da je pri novej najembi mestnega posojila podlegel. Prvi list 3. t. m. je obečal, da bo zastopal le koristi goriškega mesta in goriške dežele (ki je, kakor vsakdo ve in nam vsaka priročna knjiga kaže, *večinom slovenska*!) ter da bo hodil pošteno in *srednjo* pot. Druga številka tega »Corriere *di* Gorizia«, kojega bi lehko imenovali «Corriere *a* Gorizia«, ker je samo glas *v Gorici* in nikakor »*ne goriški korijer*«, kaže nam uže močne, premočne rožičke.

Treba je, da na ovega tička, ki je bil pri porodu »polu tič polu miš« in je uže v prvem tednu postal »*hujskalec*«, opozorimo naše deželane. Kdor si omisli kak italijanski list, ki izhaja v Gorici, naj *ne* segne po »Corriera«, koji piše 6. t. m.: »Gli *Sloveni a* Gorizia non sono che *ospiti*, calati dalla montagna a cercarvi il bene della civiltà.... non sono Sloveni *di* Gorizia, vi sono Sloveni *a* Gorizia.....« ter spušča svoj žolc v uvodnem in silno vodenem članku »Insegnamenti«.

Patronu tega lista pa, in naj si bode g. B., g. P. ali pa gčin. L. na vsa usta kličemo, da nismo »gostje«, nismo »hribovci brez pravic«, ampak zvesti državljani in stari bivalci uže po imenu italijanske (?! kdo se ne smeje?) Gorice, in da nam je, dokler spoštujemo nam drage zakone, vedno prosto dihati in se meščansko čutiti na italijanskih (!!) oddelkih »Travnika«, »Studenca« »Kočevja« i. t. d. njemu pa kličemo: »Pazi, da ne bodeš samo *a* Gorizia, temveč celo, kakor tvoji predhodniki »*non è a* Gorizia«.

Gospa *Podgornik-Tolomej*, znana umetnica na glasoviru, napravi 9. t. m. v družbi treh drugih umetniških moči velik koncert, h kateremu je poziv v italijanskem, nemškem in *slovenskem* jeziku (kar se nam jedino pravilno zazdeva, ker je tu mešano bivalstvo) tiskan. Temu zakonitemu načinu dostavlja »Corriere *a* Gorizia« — »Unica osservazione, che ci permettiamo in proposito a tale concerto è questa, che il manifesto ne sarebbe stato egualmente ed anche meglio apprezzato ove fosse stato fatto semplicemente (kako dobra in usmiljena duša!) nella lingua, che qui *tutti parlano*, l' italiana!« Ali je to *srednja* pot, kojo ste nam obečali? Pustite nas in naše zadeve pri miru, saj imamo razen lokalnega lista »Soče« še blizo *25 slovenskih* listov, v kojih moremo razpravljati, kaj in kako nam je prav in dobro in vsi ti so ne le *a*, temuč tudi *di* Sloveni! — —

Hrvatski grof O. je imel na novega leta dan krvav *dvoboj*. Dva stotnika je močno ranil. Kaj poreče sodnija, to je še neznano — pač pa se stvar po vsem mestu obravnava. Čudne prikazni.

Vaš podlistek »*Petje na Primorskem*«, ki nam kaže prav zanimivo, *objektivno slikano* podobo minole in sedanje dobe, v obče se radostno čita in želno dočakuje. Prav ustregla nam je »Edinost« s tem vrlim spisom. Kakor poroča Vaš dopisnik »M«, v resnici so se »jour fixi« vdomačili; tudi tretji je bil prav zanimiv in silno živahen. Prihodnji bo 13. t. m. pri »Solncu«.

Iz Kobarida 7. januvarja.

Le redko dobiš, draga »Edinost«, kako vest izpod sivega Krna. Siva mu je glava in mrzel veter piše v dolino. Mraz je, a to nas ne plaši! Saj se grejemo pri našem narodnem ognjišči — čitalnici. Malo se sliši sicer o njej, — a ni še zaspala, ampak se zmiraj bolj oživlja. 3. dec. prošlega leta je imela čitalnica redni občni zbor, pri kojem je bil jednoglasno predsednikom izvoljen marljivi g. Šekli. Ob enem se je takrat preselila čitalnica k gospej »Ferdriguki« in komaj se je to dogodilo, uže šteje čitalnica precejšnje število udov več, nego poprej. Priporočevanje k vstopu v čitalnico ni ostalo glas vpijočega v puščavi, — ampak dan na dan rase število čitalničnih stebrov. Pri nas je ta žalostna napaka, da se oni, ki bi se imeli najbolj potezati, najmanj brigajo za našo čitalnico. Nekateri ne utezajo, drugi ne utrpé dati borih 35 kr. mesečnine, a zopet drugi se nočejo vpisati, meneči, saj nemamo nikakega dobička od tega; in slednjič so še taki, ki mislijo, da je čitalnica le za one, ki nemajo druzega časa, nego — pohajati! Ne tako, Kobaridci! Ni zadosti le govoriti, da ljubite svoj narod, — pokažimo to tudi dejansko! Podpirajmo naše svetišče, delajmo na to, da bo vladala edinost mej nami, ne pa prepir in nesloga. Čitalnica nas bo vezala v ljubezni, edinost bo naše geslo. Saj dobro veste, da sloga jači, neslogi tlači. Omiko in ž njo blagostanje si človek pridobi v knjigah in časopisih — in glejte! — te se dobivajo v čitalnici. Tu se opočijete po trudnem delu v družbi prijateljev, duh se vam razvedri, in zraven se še kaka zapoje! Ali niste ponosni na svoje, dasi časih muhaste, vendar vrle pevce? Da! — in zato podpirajte jih! Koliko več veselic, besed bi napravila čitalnica, ako bi jo obiskovali. In prav radi tega, ker vam niso mari veselice, koje napravlja čitalnica, zato so zmeraj redkeje. Ker uže govorim o veselicah, naj opomnim, da se tudi oni, ki prirejajo veselice, premalo brigajo za nje. Čimveč vaje, tembolje gre! Ne en teden ali celo le par dni, ne, to ni zadosti! Res, da imamo tu dosti dobrih moči, bodisi gledé petja ali igranja, a pomnite si, da: »Uebung macht den Meister«. — Na noge »kobaridska garda« — pevci, na delo! Učite se, da ne bode trebalo Vam zmiraj le ene pesmi prepevati. Novo in dobro, to nekaj velja, in gotovi bodite, da bodete želi obilo pohvale. Ne strašite se truda, saj delate le za narodno stvar! Vaša dobra grla so vredna, da pojejo kaj lepega!

Na »Silvestrov večer« je priredila čitalnica veselico s petjem, govori, šaljivim dvogovorom, deklamacijo našega Gregorčiča: V pepelničnej noči, in šaljivo tombolo. Potem je bila prosta zabava, in na vse zadnje smo mej veselim petjem našega pomnoženega pevskega zbora še nekoliko — plesali. — Tudi o pustu priredi čitalnica 21. t. m. besedo, katere lepi in obširni program priobčimo pozneje, a 28. t. m. bode veteranski ples. Da bode še kaj druzih veselic, o tem ni dvomiti. Zato le na noge »kobaridska garda«, le na noge, igralci, napravimo kaj dobrega, da pokažemo, kako uneti smo za mili nas narod, — za sveto reč! — Eppur si muove!*) Gama.

Od nekod 3. januvarja.

Po prijateljskej roki mi je št. 74 Vašega cenjega lista »Edinosti« od 16. decembra 1882 došla v ogled. Tu zagledam dopis iz Ribniškega okraja od 3. dec. V tem dopisu nekdo napada tamošnjega posestnika I. P. Omenjeni napad ne more sicer I. P. kaj škodovati; ali ker se uže dopisnik briga za I. P. in ga po krivem graja, za svojo dolžnost si prištevam, da jaz svojo povem, ker so mi okoliščine znane, da zavrnem dopisnika in svet resnico zve, po prislovici: Da se resnica prav spozna, čuti treba dva zvona. Da se I. P. ni hotel pridružiti pri zidanju farovža, niso bile: nevednost, sovraštvo, nevošljivost in druge grde lastnosti uzrok njegovega ločenja, kakor mu dopisnik podtika, ampak ima drug pomen. Komur so znane razmere na V. Poljanah ob istem času, ko je I. P. še sam bil župan, in kako se je občina proti njemu vedla, ta se ne bo čudil, da se je I. P. od nje ločil. Lehko bi ga popolnoma opravičil, in njegove nasprotnike osramotil, a tu ni temu kraja. Očita mu dopisnik, da I. P. hoče otroke pošiljati v šolo, katere delal ni. V pojasnilo toliko: pred kratkem je nek učitelj iz Ribnice od hiše do hiše hodil pri sosedih, kateri ne spadajo pod Poljansko občino, in prav tako niso nič pripomogli k zidanju farovža, sedanje šole, ali lepo jih je prosil, naj bi pošiljali otroke v Poljansko šolo, to se ve da brezplačno; druge prosijo, ter jih skoraj silijo, I. P. pa branijo, če tudi je pripravljen občino za to odškodovati, dokler v farovžu šola ostane, potem pa, kadar bodo posebno šolsko poslopje zidali,

*) Prosimo. Uredn.

hoče tudi on pomagati. O šćuvanju in hujskanju ve le sovražno srce dopisnikovo pripovedati, kar se posebno očitno razodeva v zadnjih vrsticah, ko poroča, da občinski odbor prepoveduje učitelju tudi privatno na domu otroke I. P. podučevati. Tu le prašam: Kakšno oblast si prilastuje obč. odbor nad učiteljem v njegovih privatnih urah? kaj ima obč. odbor zapovedovati učitelju, kaj dela o prostih urah? ali hodi na sprehod, ali še posebe kaj uči, da si še kaj prisluži. Vsaka zdrava pamet mora to priznati, da učitelj, ko svojo dolžnost v šoli dopolni, sme v prostih urah delati, kar mu drago; le zagrizlost Poljanskega obč. odbora tega neče pripoznati in učitelju zavida zaslužka pri njegovej pičlej plači in to svojo neumnost še po časnikih razglaša. Ako bi občina uže sama plačevala učitelja, lažje bi si več oblasti domišljevala nad njim, ker pa je učitelj plačan kakor drugi, zato je njih postopanje toliko ostudniše, in dopisnik je obč. odboru z dopisom očitno podpisal »ubožni list«.

Domače in razne vesti.

Dopolnitna volitev za mestni zbor v IV. razredu se je izvršila v ponedelek: Udeleštvo je bilo jako slabo; od blizo 1300 volilcev je prišlo volit le 629, še polovica ne, in od teh je dobil hudi labon Rascovich 428. Strudthoff pa le 201 glas. — Progresso je delal na vse kriplje, on je tudi dobro organiziran. Pravijo, da je to nek odgovor Irredente. Zastonj so vse poskušnje v Trstu; tukaj je treba radikalnih sredstev in ne toliko božkanja. — Mi smo uganoli, ko smo pisali, da se bodo še puskušala sredstva uže davno obrabljena, a uganoli smo tudi, ko smo pristavili, da tako ne pojde. — Caveant consules! — V III. razredu je volitev denes; tudi v tem je stvar dvomijiva za kandidata zmerne stranke.

Tržaske žadeve. Jutri bode seja mestnega zbora. — Trgov. zbornica je imela v ponedelek izvenredno sejo, v katerej je bila sklenena prošnja, naj ministerstvo ne učini nobenega koraka zarad odprave proste luke, dokler ne zasliši zastopnikov mestnega sveta in trgovinske zbornice, kateri naj skliče v posebno enketno komisijo.

Tržaške novosti. Huda zima se je začela pri nas v ponedelek. Imeli smo do 4° R. pod 0 in tako hudo burjo, da je bilo nevarno po mestu hoditi; burja je sicer ponehala, a mraz je ostal. — Razen nekoliko padcev ni obžalovati posebnih nesreč.

Srbsko društvo je v občnem zboru 3. t. m. sklenolo svoj razpust. Mnogo Srbov je pristopilo in še pristopi v slovansko čitalnico, kar je prav, ker čitalnica je središče vseh tržaških Slovanov.

Nek 21 letni pek Ignac Zarp iz Jarš pri Kamniku, se je ustrelil v ponedelek zvečer z revolverjem v sobi svoje ljubice. Uzrok je najbrže romantika.

Obesil se je 19 letni fakin Rovere Filip tudi s Kranjskega za vrata svoje sobe, ki se nanaja pod streho c. k. više sodnije.

13. t. m. bosta dva velika plesa; enega napravijo veterani v »Fenice«; druzega pa »L' Unione operaja« v «Politeami«.

Nek fakin, Ivan Jonja, 39 letni mož, se je predvčerajšnjem tako napil šnopsa, da ni mogel več hoditi, valjal se je več časa po ulicah, padal zaporedoma, da se je tako močno pobil na glavo, da so ga morali nesti v bolnišnico. Takih strašnih slučajev pijanosti se v Trstu dogaja skoro vsak dan, kar kaže veliko surovost.

Prav tisti dan je padel botegar Jakop K., ki je bil tudi pijan, na Belvederju in si je zlomil nogo.

Na borsi se je v ponedelek raztrosil glas o nekem strašanskem atentatu na neko visoko osobo v Budapešti; k sreči se ta strašna vest ni obistinila. Kaj pa pomenja to, da se take vesti trosijo na borsi?

Tržaške razstave komité je zarad svojih brezobzirnih in neopravičeno visokih računov za mesta v razstavi in za prejem in odpošiljatev razstavnega blaga vzbudil veliko nevoljo. — Tako na priliko je razstavil gosp. Zupan iz Krope v našem listu naznanjeni meh in moral zanj plačati troškov 59 gld., meh sam pa je bil vreden le 60 gld. — Nekaj mu je sicer komite povrnol, a še premalo. — Takih stvari se je več zgodilo, a dotičniki naj stvar objavijo, ker mogoče je, da so se nekateri uradniki razstave tudi pomotili, ker zmešnjave je zadosti bilo mej tem osobjem. Mi sami smo pripravljeni v takih slučajih terjati pojasnil na kompetentnem kraju.

Veliki ples. *Tržaške čitalnice* v dvorani Monte verde ne bode, kakor smo v zadnjem listu javili 30, ampak *31. t. m.*

Sijajen ples, kakor čujemo priredi tržaški «Sokol» dne 3. febr. (saboto) v gorenjej dvorani «Monte Verde», za ta ples se je pričelo uže živahno gibanje. Več in natančneje o njem kasneje priobčimo.

Statistika. V prošlem letu se je rodilo v Trstu 2183 dečkov in 2036 deklic, skupaj 4219 otrok. Umrlo je lansko leto 1997 moških in 1770 žensk, skupaj 3667. Porok zakonskih je bilo 962. Porodilo se jih je torej 552 več, nego umrlo. Porodilo se jih je lani manj nego predlanskem 57. Umrlo jih je manj lansko leto nego v letu 1881 240. Porok je bilo 16 več, nego v letu 1881. V obče je bilo torej leto 1882 glede populacijonistike ugodno.

Policijsko. Oba zadnja praznika ni imela policija nobenega posebnega posla, nič tepežev, le par tatvin; gledé morale dobro znamenje, a na drugo stran kaže to zopet pomanjkanje novcev. — Ukradli so v ženskej šoli v via Cavana stensko uro. — V via Torrente je policija zasačila in zaprla dva paglavca, ker sta nekemu okoličanu ukradla dve plahti. — V via Riborgo so tatje znali, kam nek gospodar skriva ključ od stanovanja, kadar gre od doma. Ko je torej ta gospodar v saboto popoludné odšel z družino na sprehod, gredo tatje po ključ, odpro stanovanje, odneso vse, kar je bilo kaj vrednega, zapró zopet vrata in denejo ključ, kder so ga našli. Morate si mislili, kake obraze je delal ubogi gospodar, ko pride domu, se ogleda po sobi in vidi, da mu manjka vse polno obleke in druzega blaga. Tatov še niso našli. Ključe nosite sè seboj! — V ponedelek so v okolici pokradli nekoliko kuretenine, tatove je dobila policija.

Izpred sodnije. Alojzi Caligaris iz Ronk v 59. letu in Ivan Lovrinich iz Pazina v 37 letu, oba magistratna čuvaja v mestnih ječah, v katere so zaprli zarad pomanjkanja prostora tudi nekatere politično kompromitirane zarad bomb 2. avgusta, bila sta tožena zarad zlorabe javne službe in ražaljenja predpostavljenih. Ti arestanti so bili Angel Donaggio, Gregor Dragicchio (Dragič), Alojzj Moretti in ženske Antonija Kravos, Alojzija Kramar in Karolina Placutta. Obema imenovanima čuvajema je bilo ostro zapovedano, da morata zaradi procesa vsakega jetnika v posebnej ječi imeti in skrbeti, da se ne vidijo in še manj pa govore mej seboj, kar je čisto razumljivo. — A magistratovi sluge, kateri menijo, da je Trst kaka republika in da je zadosti, ako »ščave« zaničujejo, ne ozirajo se posebno na interese avstrijskega sodstva; prav tako se je onima dvema zdelo dopuščeno, da skazujeta političnim jetnikom posebne ljubavi. Da je mazilo kaj pomagalo, to se umeje. — Ona dva čuvaja sta torej, ne da bi slušala povelja sodnije, bolj pazila na to, kako bi zaprtim kolikor mogoče živenje v ječi zlajšavala. Nosila sta jim (za dobro plačilo) vsega, kar so želeli; za zvečer pa sta tam gospodom še celo »salon« preskrbela. — Skoro vsak večer so omenjeni moški in ženske skupaj večerjali in uganjali »bakanalije«. — To je nekdo ovadil, vsled česar je nek večer kar na tihem prišla komisija sodnijska in policijska in je jetnike in čuvaje iznenadila, ko so uprav pri polnej mizi pili, jeli in se dobro imeli. — A kaj storita Caligaris in Lovrinich nasproti komisiji? Začneta jo zasramovati, češ, da tam ona nema nobenega posla, da tam je gospodar magistrat. Umeje se, da je policija oba odpeljala v varnejši kraj. To se je zgodilo pred 10 tedni; a včeraj sta možakarja stala pred sodnijo, katera je obsodila vsacega na 6 mescev teške ječe.

† **Vis. gosp. Vlah**, župnik in dekan v *Kastvi*, o katerega bolezni smo uže poročali, umrl je vtorek, 2. t. m.

† **Vis. gosp. Pavel Zlobec,** zlatomašnik v Skopem pri Sežani, umrl je 6. t. m. in je bil 8. pokopan vpričo mnogoštevilnih duhovnikov in velike množine ljudstva.

Še enkrat Levi, Parenzani in Ragosa. »Politische Correspondenz« poroča iz Rima, da je italijansko ministerstvo 2. t. m. c. k. avstrijskemu poslancu, grofu Ludolfu naznanilo, da *Levija* in *Parenzanija* ne more izročiti avstrijskej vladi in sicer vsled poročila zatožne zbornice v Benetkah in menenja državnega svetovalstva, in da sta se oba izpustila iz zapora vsled sklepa zatožne zbornice. Kar se pa tiče *Ragose*, sodila ga bode pristojna sodnija v Vidmu. — Temu poročilu moramo verovati, ker je iz poslančeve pisarnice. — Druga poročila pristavljajo, da bo Ragosa sojen, kakor bi delal bil naklepe na živenje italijanskega kralja.

Telegrafsko vodstvo za Primorsko in Kranjsko v Trstu je vsled ministerskega ukaza razpisalo kurs za telegrafske kandidate. Prošnje se imajo vlagati do 20. t. m. in morajo dokazati prosilci, da so spolnili 18. leto, pa nemajo še 30 let, da so dovršili 6 gimnazijalnih razredov ali višjo realko, da so fizično sposobni, da imajo dobro pisavo in so razen nemščine zmožni francoščine vsaj toliko, da znajo čitati i prelagati. — Nekdaj so bili skoraj vsako leto taki kursi, i mnogo Slovencev je stopilo v službo k telegrafu, a zdaj bo uže 10 let, kar je bil zadnji kurs in slušatelji tega kursa, največ Slovencev, niso imeli sreče, le trije so nastavljeni i še ti trije so bili dolgoletni elevi. Gospodičine so najbolj uzrok, da je telegrafstvo zadnja leta šlo rakovo pot; bili so visoki gospodje, ki so se bolj brigali za »Blitzmädeln», nego za telegrafstvo. A to se je uže začelo maščevati in k malu se bode še bolj; uradniki na velicih postajah trpé preveč, v Trstu bolehajo in umirajo, da je groza; a kedo se briga za to? Telegrafija je postala pepeluška, in vendar je vredna, da se tudi nanjo nekoliko ozir jemlje. — Mi sicer nikogar ne odvračamo od kursa, a velikih nad naj nikar nobeden ne gojí.

Ljubljanski mestni svet je sklenol v včerajšnjej seji odtegnoti letno podporo protestantovskej šoli v Ljubljani. — Krič bo velik mej fakcijoznimi, če tudi je v Ljubljani le peščica protestantov, mej tem ko fakcijozni še sto tisoč Slovanom le ene šole nečejo dovoliti.

Prvi shod Županov okolice ljubljanske je bil 7. t. m. Udeležilo se ga je 28 županov. Take shode je «Edinost» uže večkrat priporočala, in nadjamo se, da se tudi na Primorskem vpeljajo.

O Waraunovih štipendijah smo poročili uže lansko leto. Denes pristavljamo le to, da je dotično ustanovo naučni minister potrdil ter stopi v moč to šolsko leto. Dve štipendiji po 80 gld. se imate podeliti gimnazijalcem iz kmetskega rodu, najprvo iz škocijanske župnije, potem iz krškega okrajnega glavarstva i naposled s Kranjskega sploh. Ena štipendija letnih 320 gld. je namenjena slušateljem medicine. Kdor hoče dobiti to štipendijo, mora dokazati popolno znanje slovenskega jezika v besedi in pisavi ter se mora zavezati, da bo po opravljenem doktoratu najmanj pet let izvrševal zdravniško prakso na Kranjskem zunaj mesta Ljubljane.

Jugoslovanska akademija v Zagrebu je pozvala jezikoslovca profesorja *Budmanija* iz Dubrovnika v Zagreb, da prevzame sovredovanje velicega slovnika hrvatsko-srbskega jezika. — Budmani je dobil od cizlitavske vlade dopust na negotov čas, ter bode imel razen profesorske plače 50 gld. na mesec od akademije in 100 gld. za vsako polo slovarja.

Delo sv. Cirila in Metoda, katero je bilo predlanskim tiskano v »podlistku Edinosti« ter se tudi posebe tiskalo, dobiva se pri knjigarju *Moscheni* v Trstu po 35 kr. Mi to knjižico priporočamo vsacemu, posebno pa mladini, ker je prav pripravna, da jo navduši z ljubeznijo do naroda in domovine. O tej priliki pristavljamo tudi, da je pisatelj, g. *Volkov*, podaril 10 iztiskov tržaškemu delalskemu podpornemu društvu.

Cerkvena pesmarica. Marsikoji orgljavec v našej milej domovini želi si pripravnih cerkvenih pesmi. Take raznovrstne pesmi za vse leto prodaja g. J. R. Milic v Ljubljani. Naslov tej ličnej pesmarici je: »Svete pesmi za šolsko mladost. Nabral in izdal A. Praprotnik v Ljubljani 1880«. Ta pesmarica je našej mladini uže znana; pripravna pa je tudi za odrasle cerkvene pevce in pevke. Pesmarica ima 80 cerk. pesmi, mej temi na strani 98 tudi slovenski »Tantum ergo«. G. Milic tudi rad preskrbi vezanje tem pesmaricam, in tako vdobi naročnik prav po svojej želji vezano i dovršeno delo za malo novcev v roke. Mi to delo prav toplo priporočamo. Vezana pesmarica v rudečem platnenem hrbtu, z modrimi stranicami, velja *le* 15 novčicev.

Gg. člane trž. «Sokola» pozivlja podpisani **k rednemu občnemu zboru,** kateri bode v nedeljo 14. t. m. točno ob 5. uri popoludne v društvenih prostorih via Coroneo št. 23.

Dnevni red:

I. Poročilo tajnikovo.
II. Poročilo blagajnikovo.
III. Volitev predsednika i odbora.
IV. Volitev 3 pregledovalcev računa.
V. Posamezni predlogi.

V Trstu, 8. januarja 1883.

Odbor.

Množenje judov na Ogerskem. Po starih pa avtentičnih zapisnikih je imelo Ogersko mej letom 1783 do 1785, tedaj pred sto leti 7 milijonov prebivalcev. Po ljudskem štenju v letu 1880 ima 13,728.622 duš. Po tem tacem se prebivalstvo v sto letih še podvojilo ni, kar je slabo znamenje. Judov je bilo pred sto leti 25.377, v letu 1880 pa 624.680, tedaj 24 krat več, nego pred sto leti! To naj bi si Madjari k srcu vzeli.

Vrednost hiš v Parizu. Statistični ured mesta Pariza razglaša te le zanimive stvari. V začetku tega stoletja je imelo mesto Pariz le 546.000 prebivalcev; od tega časa se je prebivalstvo počvetorilo, ker znaša zdaj 2,250.000. V letu 1830 je bilo 20.581 hiš, ki so se dajale v najem ter cenile na 1 milijardo in 500.000 frankov; zdaj jih je 77.000, od katerih se je v letu 1881 plačevalo 600 milijonov frankov najemnine, tedaj so vredne 12 milijard frankov.

Koliko je zdravnikov na svetu. «Académie de medécine» v Parizu je izračunila, da je na zemlji 189.000 zdravnikov, in sicer jih je v severnih amerikanskih državah 65.000, na Francoskem 26.000, na Nemškem in v Avstriji skupaj 32.000, na Angleškem z naselbinami vred 35.000, v Italiji 10.000 i na Španskem 5.000.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Nova vozna tarifa za les na južnej železnici, katera ima namen zravnati diference mej vožnjo na Reko in v Trst, neugodna je kranjskim lesnim trgovcem. Zarad tega se nekdo po vsej pravici pritožuje v «Narodu»:

Plačevalo se je dozdaj za voz lesa do 9.40 metrov

dolgosti od Beljaka do Ljubljane . .	42 gld. 80 kr.
od Ljubljane do Trsta	48 » — »
vsega	90 gld 80 kr.

Iz Ljubljane do Trsta ostane 48 gld.

Po novej tarifi plačujejo za prav to vožnjo (v Trst) vse koroške postaje od Špitala do Bleiburga po 77 gld., kar kaže za Beljak znižano ceno od 14 gld., za druge postaje proti vzhodu in zahodu pa od 14 do 20 gld. in več.

Če pogledamo, da nam prete še hujše konkurence od Zgornje Štajerske, ker plača Ljubno, Bruck, Mürzzuschlag, Marein toliko kakor Beljak do Trsta, če pomislimo, da sta bila Zagreb in Ljubljana še zdaj jednaka, če vidimo, da tarif stavi Zakany poleg Ljubljane, dasiprav je za 300 kilometrov dalj od Trsta nego Ljubljana, znamo prav resno staviti prašanje, kaj ima pričakovati naša domovina od južne železnice?

Je uže prav, da železnica z nižimi tarifami omogočuje lesno trgovinco v Trst tudi od daljnih krajev, toda pravično ni, da se pri znižanju voznine jemlje obzir le na daljne stacije, na bližje pa čisto nič, saj vendar kranjska največ trguje z lesom v Trst. Kranjska trg. zbornica bi morala v tej zadevi kaj storiti v poprazumu s tržaško zbornico.

Listnica uredništva: Gosp. M. Kante v Sežani. Turške srečke še vedno igrajo; toda onim, ki dobe, ne izplačajo se dobitki, ampak samo zapišejo se za boljše čase, prav tako se ne izplačujejo obresti. — Poverjeniki tujih držav pri finančnej kontroli Turčije dajó sicer upanje, da se stvar zboljša, in da posestniki srečk otmó še mnogo, vsled česar so se tudi kurzi teh lozev, ki so stali pred 8. leti na 11 gl. poboljšali in stojé denes na gld 25 do 26, po katerem kurzu jih morete tudi prodati v Trstu.

Tržno poročilo.

Kava — brez spremembe. Kupčija še precej dobra.

Sladkor. — nespremenjeno stanje, mlahovost prevladuje.

Sadje. — V dobrem obrajtu, cene nespremenjene.

Olje. — Neznatna kupčija po zadnjič naznanjenih cenah.

Petrolje. — Cena nespremenjena na gld. 10½.

Domači pridelki. — fižol prodaja se rudeči po gld. 10½, bohinec po gld. 11½, koks gld. 13.—, mešan gld. 8 do gld. 9. — Kupčija neznatna. — Maslo v dobrem obratju po gld. 86 do gld. 98.

Les. — še precej dobra kupčija cene stalne, a trdne.

Seno — dobro kanjsko velja uže gld. 2.30 do 2.40.

Borsno poročilo.

Državni papirji so šli nazaj za malenkosti, v obče pa je položaj dober.

Dunajska borsa
dne 9. januvarja

Enotni drž. dolg v bankovcih	76	gld.	90 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77	»	70 »
Zlata renta	95	»	85 »
5% avst. renta	91	»	60 »
Delnice narodne banke	834	»	— »
Kreditne delnice	284	»	10 »
London 10 lir sterlin	119	»	40 »
Napoleon	9	»	48½ »
C. kr. cekini	5	»	64 »
100 državnih mark	58	»	60 »

Volilci III. razreda!

Podpisani zbrani v volilni odbor za dopolnitne volitve v mestni zbor in držeči se načel političnih in gospodarskih političnega društva tržaškega, katera načela so Vam uže dobro znana po pravilih in občnih zborih društva, predlaga vam za kandidata v III. volilnem razredu gospoda

Ignacija Brüll-a, (borsna tvrdka).

Stanovitnost v sklepih in trden značaj, ob enem zmernost v sredstvah, značila je tega moža še ko je bil predsednik trgovske zbornice, v katerem poslu si je prizadeval le za napredek in srečo tega mesta; odkritosrčno domoljubje, katero ga vodi povsod, kder je treba braniti domače naprave, napredek na narodnem in gospodarskem polju, vse to nam je poroštvo, da bode naš kandidat odločno in vstrajno zastopal koristi tega mesta, oziroma dežele ter opravičil nade, katere stavimo v njega. Zarad tega se nadeja odbor, da boste edini volili priporočenca.

Trst, 7. januvarja 1883.

Volilni odbor tržaškega političnega društva:

Andreola Francesco — Antonopulo Costantino — Artuso Giovanni — Basevi Giuseppe fù Aless. — Begna Antonio — Avv. Benigher Nicola — Bordini cav. Giuseppe — Borghi Luigi — Brunner Beniamino — Brunner Dr. Eugenio — Buchler Dr. Julius — Buchreiner cav. Luigi — Burgstaller G. B. — Burgstaller pl. Jožef — Cadore Luigi — Candellari Leopoldo — Avv. Carazzàni Angelo — Clescovich vitez Spiridion — Colognatti Giovanni — Cosolo Giovanni — Kosuta Ferdinand — Cumin Domenico — Defacis Dr. Jošef — Degano Luigi — Di Demetrio Antonio Costantino — Dimmer cav. Francesco — Eckhardt Gustavò — Eisner Giacomo — Goldschmiedt cav Leopoldo — Hofmann Carlo fù Giuseppe — Jelussig Josef — Sigmund — Lampich Matej — Leustig Ivan — Lorenzon Michele — Avv. Lunardelli Clemente — Lutschaunig Dr. Carlo Vittorio — Luzzatto Aaffaele fù M. — Maffei Alessandro di Massimiliano — Mighetti Antonio — Miklavčič Josef — Miklavec Michael — Mingotti Antonio — Morpurgo Barone Emilio — Morpurgo Barone Marco — Padovan Domenico — Pagan Giov, fù Vinc. — Palese Pietro — Parisi Giuseppe — Pazze Pietro Augusto — Petracco Francesco — Pinter Dr. Adolf — Pollak Carlo — Pollitzer Augusto — Pollitzer Enrico — Porenta Dr. Carlo — Ralli Barone Paolo — Reinelt com. Carlo — Ress Giuseppe — Ricchetti cav. Eugenio — Righetti Dr. Giovanni — Rittmeyer Baron Carl — Rothermann Daniele — Rupnik Eduard — Sartorio Barone Pietro junior — Stalitz vitez C. M. — Schiavoni Augusto — Schollian Wendelin — Scholz Tommaso — Slaus Jož. Lor. — Stolfa Peter — Thaller Jakop — Tommasini cav. Dr. Antonio — Urbancic Matej — Vierthaler prof. Augusto — Avv. Volpi de Antonio — Vörös Giuseppe — Vucetich pl Ivan — Zennari Giovanni.

Kovačnica v najem

se da takoj po jako ugodnih pogojih. — Tukaj je **izurjenega** a **dobrega ključarja**, koji bi s **pošteno ceno** občinstvu **zadovoljno** a **zanesljivo** postregel — **nujno treba**; in bi imel isti obilo posla.

Tudi bi mu zadovoljno z osebnimi priporočili vsestransko koristil.

Na dotične vprašanja uljudno odgovarja.

Miroslav Korén
(3—4) **v Planini** poleg Rakek-a.

V najem

se odda, **na najlepšem kraju** tik glavne ceste, **eno uro od Gorice** stoječa **hiša** št. 83, z **štirimi** dično napravljenimi **sobami, kuhinjo, kletjo,** širnim **dvoriščem, štalo** in **vrtom;** za **gostilno, mesnico** in vsako **kupčijo** pripravno.

Pogoji se izvedó pri **lastniku**

Antonu Drufovka
3—3 **v Mirni.**

The Singer Manufacturing & C.

New-York.

Ako se plati vsak teden samo

☞ **eden goldinar** ☜

dobi se

Originalni

Singer-jev šivalni stroj,

in to brez povišanja cene.

Poroštvo se daje za pet let, poduk na domu brezplačno

G. NEIDLINGER,
generalni agent
V Trstu, Corso, palača Modello

Šivanke za Singerjeve šivalne stroje komad 3 kr. in tucat 30 kr. (13—5)

Opomin.

Ker so se drznoli **nevestni** fabrikantje ponarejati moje slavno znane revolverje, in so tako ponarejenemu blagu vtisnoli »**Leopold Gasser, Patent, Wien,**« ter tako ponarejeno blago prodajali in še prodajajo za moj izdelek, zarad tega jaz naznanjam mojim kupcem, da le **oni** revolverji so pravi moj izdelek, kateri so prevideni razun z mojo firmo tudi s tukaj ponatisnjenem varstvenem postavno vknjiženim znamenjem.

Leopold Gasser,
4-3 **c. k. dvorni in vojaški fabrikant orožja na DUNAJU.**

Mirodilnica

(drogerija)

E. MORPURGO, lekarnik.

Via S. Giovani št. 4, poleg pivarne »Aurora«.

Velika zaloga zdravil za **konje, prešiče, pse osle,** to je **Restitutions-Fluid,** lečna zrna (pile) čistilna, lečna zrna proti **konjskim glistam strup za miši,** vse to **pripravljeno po Fr. Janezu Kwizda: c. k. dvornem oddajalcu v Korneuburgu,** kakor tudi **tinktura proti trganju od Kwizde.**

Zaloga mirodij, barv in firnežev.

Petrolje dvakrat čiščeno (luč kakor plinova) po **9** soldov liter, vse blago prve vrste.

Govori se tudi **slovensko** in nemško. 5—4

Čudovite kapljice

Sv. Antona Padovanskega.

To priprosto in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besedi, da se dokaže njihova čudovita moč. Če se le rabijo nekoliko dni, olajšajo in preženejo prav kmalu najtrdovratnejše **želodčne** bolesti. Prav izvrstno vstrezajo zoper hemorojde, proti boleznim na **jetrih** in na **vranici,** proti ženskim boleznim in proti glistam, pri ženskih mlečnih nadležnostih, zoper beli tok, božjast, zoper srcopok ter čistije pokvarjeno kri. One ne preganjajo samo omenjenih bolezni, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo.

Prodajejo se v vseh glavnih lekarnicah na svetu; za naročbo in pošiljatve pa edino v lekarnici *Cristofoletti v Gorici, v Trstu* v lekarni *G. Zanetti* i *G. B. Rosis* in *G. B. Forabosch.* Ena steklenica stane 30 novcev.

Varovati se je pokvarjenih posnetkov, s katerimi se zavolj šelje po dobičku tu pa tam ljudstvo goljufa, dasi nimajo nobene moči in vrednosti. (10—9)

(*Schutzmarke*)

Cvet zoper trganje,

po dr. Maliču,

je odločno najboljše zdravilo zoper **protin** in **revmatizem, trganje po udih, bolečine v križi** ter **živcih, otekline, otrpnele ude** in **kite** itd., malo časa če se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo »**cvetú zoper trganje po dr. Maliču**« **z zraven stoječim znamenjem;** 1 steklenica **50 kr.,** pravega prodaje in razpošilja samo

lekarna »pri samorogu« J. pl. Trnkoczyja
na mestrem trgu št. 4 v Ljubljani. 10-10

V najem se daje

gostilna in kavarna v ljubljanski Čitalnici

se steklenim salonom, vrtom, kegliščem, stanovanjem in dr.

od sv. Jurija 1883.

Oglase sprejema odbor do **1. marca t. l.** Plačilni pogoji in vse razmere so za gostilnično obrt in kavarno **prav ugodni.** (3—1)

Odlikovano s sreberno medaljo na tržaškej razstav

Najnovejši patent-hlačniki!

Najbolje praktični, primerni, elegantni!

od

Dom. Schönbaumsfeld-ovega sina

na Dunaju.

Na prodaj pri vseh trgovcih na veliko in skoraj pri vseh na drobno, v avstro-ogrskej državi.

Prosi se, dobro paziti na izdelavo.
12-10

Tinctura Chinae & Rhei comp. vulgo

Marija pomagaj želodečne kapljice

katere napravlja

Gabriel Piccoli

lekar »pri angelji« v Ljubljani, Dunajska cesta.

To zdravilo napravljeno iz najboljših zelišč, katerih mnoga rastejo v okolici znane romarske cerkve Matere Božje na Brezji na Gorenjskem, ima čudovito moč v sebi.

Omenjano zdravilo služi v pomoč, ako kdo nima dobrega želodca, ako ima slabo sapo, ako ga napenja, ako se mu peha in ga vije, proti želodečnemu prehlajenju, zlatenici, ako se komu hoče vzdigati, ako boli koga glava (če to ne izvira iz želodca), proti zgagi, ako se dela komu kamen in nabira sluz, proti želodečnemu krču in zaprtju, ako je želodec pokvarjen z jedjo in pijačo, proti glistam, proti boleznim na vranici, jetrih in proti zlati žili, in v različnih mrzlicah. **Cena 1 Steklenice 20 kr.**

Francova esenca, ki jo izdeluje **G. Piccoli,** lekar »pri angelju« v Ljubljani, na Dunajski cesti, je narejena iz rož, je pomagala že tisočerim ljudem, kakor je razvidno iz zahvalnih pisem, ki jih izdelovalec dobiva. Ta esenca ozdravi bolezni v želodcu in trebuhu, krč, božjast, trebušno in premenjavno mrzlico, zabasanje, hemorojide, zlatenico itd., ki so vse nevarne, če se v pravem času ne ozdravijo. 1 steklenica 10 kr.

Antirrheùmon, pripravil **G. Piccoli,** lekar »pri angelju« v Ljubljani, na Dunajski cesti. Najboljše zdravilo proti prehlajenji, kostobolji, hromoti delavnih čutnic, bolečinam v križi in v prsih, prehladnim bolečinam v glavi in v zobeh. Cena 1 steklenice 40 kr.

Najboljše in najvplivnejše pravo norveško pohumeljevo jetrno olje proti mramorici, rhahitisi, plučnici, kašlju itd., v steklenicah à 60 kr., 10 steklenic 5 gld., z železnim jodirjem združeno (posebno vplivno pri malokrvnih in kjer treba čistenje krvi) v steklenicah à 1 gld., 10 steklenic 8 gl. **Vsa naročila gredó v lekarno Piccoli »pri Angelu«, Ljubljana,** dunajska cesta, velika zaloga najboljših alopatičnih in homeopatičnih zdravil, zdravilstvenih posebnosti, rudninskih vod, dišav. (24—14)

50 premij | **Ustanovljena 1847**

Diplom za zasluge mejnarodne zdravstvene razstave v Londonu 1881 za zdravstvene tvarine in aparate za pospeševanje zdravja.

PODPISI:

Nje veličanstvo, angleška kraljica Viktorija. — Njegova kr. visokost vojvoda Edinburški Spencer, razstavi načelnik. — Joh Erie Erichsen, odseka načelnik. — Mark H. Judge, tajnik.

Ozdravljanje katara, kašlja, hripavosti, prsnih in želodčnih bolezni, pomanjkanja krvi

pri slabotnem životu in prebavljanju, kakor krepilo pri vseh okrevajočih po vsakej bolezni vedno z gotovim uspehom rabljen.

Ivana Hoffa sladni izleček zdravstvenega piva, Ivana Hoffa koncentrirani sladni izleček, Ivana Hoffa sladna čokolada, Ivana Hoffa prsni sladni izlečni bonboni.

Vsakdanja pohvalna pisma priznavajo njih zdravilno moč.

Javna pohvalna pisma!

Prosim Vaše blagorodje, pošljite mi zopet 28 steklenic vašega izvstnega Ivana Hoffovega sladnega zlečka-zdravstvenega piva in 5 mošenj Iv. Hoffa prsnih sladnih bonbonov v **plavem papirju** proti povzetju. — **Ob enem Vam poročam, da sem uže 5 let trpel vsled plučnega katara in pozneje skoraj eno leto vsled bljuvanja krvi na zgagi in zgačkanju v sapniku; kar pa rabim pivo iz sladnega izlečka, čutim zdatno boljšanje in upam, da se pri daljšej rabi popolnoma ozdravim. Sicer če bom le tako zdrav, kakor se čutim zdaj, uže sem popolnoma žadovoljin ž Vašim Ivana Hoffa pivom iz sladnega izlečka.** Z največjim spoštovanjem Vam vedno udani.

Edvard Kollman, merski nadzornik.
V Mariboru, 27. novembra 1882.

V Gorici, 2 aprila 1882.

Vaše blagorodje!

Vaš *Ivana Hoffa koncentrirani sladni izleček me je jako okrepil in moram Vam hvalo izreči za to izvrstno in dobrodelno zdravilo.* Prosim pošljite mi še 6 steklenic koncentriranega sladnega izlečka.

Konst. vitez Dabrowsky,
c. k. stotnik.

Hoffova sladna čokolada je zadostila uže davno čutečej potrebi kakor rejilo in zdravilo pri pomanjkanja krvi (Chlorose) in slabem mešanju krvi, kakor tudi premnogim iz tega izvirajočim boleznim.

Dr. med in phil. **Feliks Paul Ritterfeld**
pr. zdravnik v Frankfurtu na M.

Glavne zaloge: v Trstu: Fran Prinz, via Acquedotto, **Jakob Seravallo** lekarničar via Cavana; **v Gorici: G. Cristofoletti** c. k. dvorni lekarničar; **Pulj: Monay Delicaters. V Ljubljani: P. Lassnik H. L. Wenzel. V. Mariboru: P. Holasek.**

Svarilo pred ponarejanjem. Naj se zahtevajo le pristni Hoffovi sladni preparati. (Varstvena marka, doprsna podoba iznajdenika. 12—3

Hoffovi pristni bonboni iz sladnega izlečka le v plavih zavojih.

Lastni k, društvo »EDINOST«. — Izdatelj in odgovorni urednik: JOSIP MILANIČ. Nova tiskarna pod vodstvom F. HUALA v Trstu.